

ROZPRÁVY

L I S T P R O K Ř E Š Ť A N S K O U D E M O K R A C I I

OBSAH:

R.II., č.7, červenec 1951
JUILLET 1951

POLITICKÁ SNĚMOVNA - OTAZNÍK DEMOKRACIE

O DUŠI DĚLNÍKA

KYTIČKA NA HROB RADY

DIALEKTICKÝ MATERIALISMUS

AKTUALITY A POZNÁMKY

Exp.: S.Ghelfand, 49, rue Brichaut, Bruxelles, Belgique.

JOURNAL MENSUEL

HLÍDKA KŘESŤANSKO - DEMOKRATICKÉH HNUTÍ

- - - - -

Upozorňujeme : jména funkcionářů kř.-dem. hnutí /KDH/ budeme uveřejňovat pouze s výslovným svolením dopisovatelů této hlídky.

V ANGLII se v těchto dnech ustavila oblastní organizace KDH. Přípravný výbor hodlá svolati v brzké době oblastní sjezd hnutí.

V TABORE VALKA se konal kulturní večer KDH. Navštěva byla veliká, přítomní byli uprchlíci všech národností zastoupených v táboře. V nejbližší době bude svolán oblastní sjezd KDH.

V NORSKU se ustavilo křesťansko-demokratické hnutí.

BRATRIM z Argentiny, Venezuely a Brazílie: žádané stanovy a program KDH obdržíte ze sekretariátu KDH ve velké Británii - A. Bata, Lion Hotel, Bedford, Bedford, England.

Australským čtenářům !

Noví zájemci o Rozpravy, kteří nedostávají časopis přímouz Belgie, nechť se obrátí přímo na naši administraci v Australii : J.E. Vřečonka, N.S.W.G.R. Cullerin 2 S, N.S.W.A.

Toto číslo má přílohu pro Belgii a přílohu pro Anglii.

Omlouváme se těm čtenářům, kteří obdrželi Rozpravy se značným zpožděním. Není to naší vinou: bývalí administrátoři časopisu, kteří byli odstraněni v lednu t.r. pro nepřipustné zásahy do redakčního vedení listu, odmítli nám vydati adresy čtenářů. Podařilo se nám však překonat všechny potíže, takže nyní máme kompletní adresář, snad s výjimkou jen několika nálo adres. To bylo příčinou opožděného zaslání časopisu některým čtenářům. Redakce a administrace.

POLITICKÁ SNĚMOVNA - OTAZNÍK DEMOKRACIE

Bohdan Chudoba

Zdalo by se, že ve vyhnanství člověk spíše pozoruje, jak se čas mění, než doma, kde byl obklopen tolika věcmi sdělenými a neproměnnými! Ale není tomu tak. Mnoho emigrantů si naopak zvykne žít ve vzpomínkách a ani si neuvědomuje hluboké změny, které zatím probíhají nejen ve světě, nýbrž také doma, v jejich staré vlasti.

Není tedy nic divného, že i naši běženci myslí často v názvosloví minulosti. Ba skoo bych řekl předminulosti. Poznali, že i nejhorší demokracie je lepší než totalitní diktatura. A poněvadž si pamatují demokracii z let před rokem 1938, která byla podstatně demokratičtější než tak zvaná demokracie z let po r. 1945, myslívají rádi v termínech oné demokracie z let předválečných. Otázka však je, zda se s tím vystačí.

Základní zásady demokracie - tak aspoň, jak je formovala, ponejprv ústy sv. Tomáše Akvinského v 13. století, demokracie křesťanská jsou ovšem věčné; pokud člověk bude člověkem, bude jeho prospěch záležet na svobodě jeho osobnosti. Ale co se mění, jsou hmotné okolnosti tohoto světa - změna vyplývající namnoze z téže svobodné lidské vůle, ale přece jen změna, s kterou musíme sami zápolit.

Srovnáme si, jen pro ilustraci, projevy Tomáše Masaryka v rakouském sněmu - aby rozdíl ještě více vynikl - s projevy některého demokratického poslance ve sněmu československém třeba r. 1947. I když uvážíme neústavnost a omezenost sněmu r. 1947 a to vše ostatní politické, co jej dělilo od sněmu rakouského, musíme nakonec přiznat, že největší změny tkvěly v látce a v problémech, které na členy sněmu doléhaly r. 1947 a které takřka vůbec nebyly na světě kolem r. 1900. A tato nová látka a nové problémy nejen že jsou stále ještě tu - i ve světě demokratickém, nekomunistickém - nýbrž ustavičně narůstají a množí se. Kdybych měl vytknout, která z těch změn byla nejnapádnější a nejprudší, nejmenoval bych komunistický podlý útok na demokracii - a nikdo, doufám, mě neobviní z obhajoby komunistů - nýbrž hospodářskou krizi let 1930/34. Přival sociální problematiky, který se v oné krizi poprvé napádně projevil, od té doby v něm vzrostl. Všimněme si na příklad jen otázku rozdělení energie, a již na obzoru se vynořující svrchovanou otázku výroby energie atomické.

Postavme nyní celý tento soubor otázek vedle oněch úkolů, pro které kdysi vznikla politická sněmovna a které mohla více nebo méně pohodlně plnit jistě až do první světové války a do jisté míry i v letech bezprostředně po oné válce následující. Vypadá to jako hora vedle hrudy. Není divu, že politická historie minulých třiceti let může být stručně vyjádřena jako pozvolné ale jisté přerůstání administrativy přes hlavu politické sněmovny. Toto přerůstání nezavedli komunisté, nýbrž právě komunisté se domohli úspěchů poněvadž toto přerůstání tu bylo a poněvadž ho dovedli využít po svém způsobu. Ani eventuelním pádem komunismu se tohoto zrychlujícího se pochodu nezbatíme. A politická sněmovna, sama o sobě, není a nebude schopna mu čelit.

Jako boj mezi administrativou na jedné straně a politickou sněmovnou s jejími starými funkcemi na druhé straně a nikoli jako boj mezi

vládou a opozicí je třeba charakterizovat i nynější vleklé potyčky ve Velké Británii a ve Spojených Státech. Tyto potyčky mohou mít ještě rozmanitý průběh, ale nebudou-li obyvatelé obou států právě jmenovaných stráti svou svobodu, může se jim velmi snadno stát, že jim jejich administrativa udusí jejich politické sněmovny docela. A to všechno jen proto, že administrativa se může po svém - někdy dobře, někdy zase zcela špatně - vypořádávat s doléhající problematikou sociálně-hospodářskou, kdežto politické sněmovny se svým posavadním aparátem jsou na onom poli takřka nemožné.

O tomto všem bylo třeba především se zmínit v odpověď přátelům, kteří se na mne po mém článku "Pou jakým praporem?" obrátili s dotazem, jak si představují funkci politické sněmovny ve státě, v němž by sněmovna hospodářská jako nejvyšší orgán odborů převzala řešení obecných úkolů hospodářských a z nich vyplývajících opatření sociálních.

Je však nutno říci ještě více. Jestliže jsem v tom článku vysloveně hájil politické stranictví, bylo to proto, že jsem přesvědčen, že bez politického stranictví není demokracie. Každá středověká sněmovna měla své politické skupiny a měla je vždycky i matka novodobých parlamentů, sněmovna britská, která jasné dědictví křesťanské demokracie zachovala až na naše časy. A jestliže hájím politické stranictví, hájím tedy i politickou sněmovnu. A právě proto, že hájím politickou sněmovnu a přeji si zachránit ji, tvrdím, že je nutno zastati se jí v jejím nerovném zápolení s administrativou. Jestliže chceme zachovat demokracii, nesmíme zavírat oči před změnou ve světě a musíme použít nových prostředků, nikoli jen opakovat stará slova. A prostředkem, o jehož účinnosti jsem přesvědčen, je právě odlehčení politické sněmovny sněmovnou hospodářskou. //

Moje přesvědčení - a zároveň také přesvědčení, že politická sněmovna tím nikterak nebude odstrčena do pozadí, - nevyplývá z nějaké teoretické kalkulace, nýbrž především ze studia vývoje, který se již odehrává před našimi zraky. Demokratické státy, jejichž duch je dostatečně svobodný a pružný, nastupují tyto cesty již nyní, třeba se tak zatím děje spíše zřizováním institucí ad hoc než plnou změnou soukolí státu. Všimněme si jen, kolik praktických hospodářsko-sociálních úkolů v dnešních Spojených Státech je řešeno odborovými sbory: od jednání mezd až po stabilizaci cen a průmyslovou mobilizaci, vše to probíhá mimo politickou sněmovnu - a kdyby neprobíhalo, dosáhli by již konflikt zákonodárné moci s administrativou situace velmi kritické. Kdybychom na tyto úkoly aplikovali náš aparát z let 1945-47 anebo i náš aparát z let před r. 1938, skončilo by to jen utlumením politické sněmovny a jejich výborů přesilou moci v rukou administrativy. //

Nelze však také zapomenout, že skrcení politického parlamentu hospodářskými úkoly neprobíhalo jen v konfliktu mezi administrativou a sněmovnou jako celkem, nýbrž také cestou tak zvaných vázaných kandidátních listin. Zastánci této instituce se obvykle dovolávají toho, že volič má právo na záruku, že bude zachován program, pro který hlasuje. A vázaná kandidátka /plus někdy i poslanecké revers./ prý je takovou zárukou. Ve skutečnosti právě tam, kde poslanec byl nejvíce vázán straně, byl program nejméně dodržován. Jako vážnější důvod lze však přijmout poukaz na to, že strana by si nezajistila odezvu v jednotlivých stavech, kdyby je neměla na své kandidátce všechny zastoupeny

a že takové všestranné zastoupení je možné jen tehdy, je-li kandidátka vázaná. To skutečně byl pravý důvod, proč se u nás na vázaných kandidátkách neustále lpělo. A výsledek ovšem byl odsunování kandidátů schopných tvůrčího myšlení všestranného kandidáty, jejichž hospodářská a stavovská kvalifikace mohla být . . . , ale jejichž politický ^{hnutí} rozhled se nejednou rovnal nule. Celá tato machinace byla však nakonec bezúčelná, poněvadž strana tak jako tak postupovala jen v zájmu toho stavu, jehož členové tvořili největší část jejího voličstva; zemědělský odborník v poslaneckém klubu sociálně-demokratickém byl právě tak ztracen jako dělnický odborář v klubu strany republikánské.

Proč bychom tedy také nemohli mít malé volební okresy a volit poslance jmenovitě? Politické strany by tím nabyly jen svobodnější povahy a dávaly by si tím více záležet na svých kandidátech. A poslanecký sněm by se více podobal shromáždění myslících lidí než shluku stáda ^a hnaných svými předseď a generálními tajemníky.

Mohu svou dnešní úvahu uzavřít ujištěním, že stoupencům křesťansko-demokratického odborového hnutí záleží na zachování a prospěchu politické sněmovny právě tak, jako na kterémkoli jiném bodě jejího programu. Druhá hlavní zásada křesťanské demokracie přikazuje, aby občanstvo bylo stále bráno v potaz a radu. Převaha administrativní znamená totalitu, t.j. popření této zásady. Politickou sněmovnu je proto možno nazvat otazníkem demokracie: v její záchově záleží také záchova demokracie vůbec. Hospodářské sněmovny máme zapotřebí proto, aby postavení sněmu vůbec a politické sněmovny zvláště vůči administrativě zesílilo. Jsou ovšem drobnější otázky, týkající se vzájemného vztahu obou sněmoven a zejména vytváření vlády z členů obou sněmoven; K nim se vrátíme v některém z příštích čísel Rozprav. Ale všechny takové úkoly jsou podružného rázu ve srovnání s úkolem hlavním: zachránit parlamentární demokracii, kterou politické strany přivedly k tak smutným koncům.

O D U Š I D Ě L N Í K A

D.A.

Posluchači marxistických přeškolovacích kursů museli poslouchat různé báchoroky. Slyšeli na př., že není dobře příliš zvyšovat životní úroveň dělníků, pokud socialismus je ve stadiu vývoje, aby se prozradil jejich revoluční duch, potřebný k světové revoluci. Přiznejme, že šlo jen o dialektickou taktiku, která nám zůstane cizí se stanoviska lidství a křesťanství. Leč křesťanský názor jde o něco dále. Nepřestane volat do světa, že socialismus, nejen dočasně, ale nikdy a naprosto dělníkům pomoci nemůže a n chce. Jde o zásadu, která sahá až ke kořenu otázky, a chceme-li řešit problém, jdeme k základům, chceme-li léčit nemoc, jdeme k příčinám. Katolická církev se v době ostrého sociálního vývoje postavila rozhodně za stanovisko syndikalismu a za oprávněnost dělnického odborového hnutí. Odsoudila však se stejnou rozhodností socialistické řešení dělnické otázky a označila socialismus za myšlenku odporující křesťanství. Měla k takového rozhodnutí závažné důvody a můžeme se přesvědčit, že tyto zásady nejen neodporu-

ji skutečnosti, ale jsou požadavkem i lidské důstojnosti a svobody všech tříd.

Víme, že první hřích byl hřích kapitalistů, nikoli dělníků. Jeho hřichem bylo, že sbavil dělníky chleba a výdělků a rozbil život eodinný. V zemi tkalcovského průmyslu začala industrialisací pomalu vznikat třída sociálně ohrožených, nespokojených bytostí, které dříve patřily k rolnického stavu nebo živnosti. Kapitalismus tedy sám vytvořil třídu dělníků a sociální otázku. Jeho chyba má však hlubší kořeny. Technický pokrok tvořil nejen technologickou nezaměstnanost, ale tvořil i materiálistického člověka. Člověk přestal soužit Bohu a společnosti a začal soužit stroji. Jeho životní a duchovní obzor byl stále snižován k úrovni myslícího a počítajícího stroje. Technický pokrok zdánlivě sliboval velké sociální výhody. Zvyšoval z části i životní úroveň postižených tříd. Avšak neodstranil první a zásadní překážku sociálního pokroku. Slibná naděje, že mechanisací práce bude člověk více svoboděn pro duševní život, pro život rodinný, vedla k úplného opaku. Okolnost, že člověk musí rozvíjet při obsluze stroje největší pozornost zároveň s největším omezením své duševní tvořivé činnosti a paměti, vedla k tvorbě seriového, materialistického člověka. Dělník daleko více než křesťan sociální prožívá podvědomou krizi duchovní. Křesťanská kultura po staletí poskytovala nejširším vrstvám lidu možnost prožívat i při skromném životním standartu nejkrásnější požitky duchovní /poesie lidové kultury a folkloru/. Zatím však vzrůstající vzestup lidového blahobytu, lidových ledniček a lidových vozů tvoří vždy větší duchovní prázdnotu a zmenšuje a ubíjí člověka. Nesetkáváme se dnes se širokým počtem nezaměstnaných, a zdánlivě jsme překonali i ono sociální napětí, jež zmítalo světem ještě před dvaceti lety. Leč problém zůstává tam, byl. Odproletarisování proletariátu, t.j. vrácení dělníka Bohu a člověku zůstává stále stejným problémem. I kdyby sociální pokrok ve všech státech vytvořil typ blahobytného, pokrokového dělníka, s lidovým domkem a všemi vymoženostmi civilisace, neodstraní tím ještě jeho podvědomé třídní smýšlení, a bude se přesto považovat za vydědence společnosti, za toho, jemuž se děje křivda celým společenským zřízením. Třebaže víme, že je to hlavně zásluhou politických šejdů, kteří uměle vyvolávají a udržují toto smýšlení, je na tomto stanovisku přece něco pravdy. Společnost v níž žijeme, nedokázala dosud dát člověku onu vnitřní svobodu, která vnáší klid do soukromého i veřejného života a která spočívá v dobrech duchovních. Duchovní neklid všech, kteří patří k dělnické třídě, nespočívá jen v otázkách syndikální bezpečnosti a platových přídávků. Podobá se spíše stavu nemocného, který se zmítá v hore a chce vstávat z lože, a v podvědomí touží po zdraví a vrácení životu. Pius XI. v encyklice "Quadragesimo anno" vystižně vystihl tento stav slovy: neživá hmota opouští továrnu ve zúšlechťelém stavu, za tím co lidé jsou tam ubíjeni a zmrzačeny na duši i na těle.

Ze stanoviska křesťanství bude vždy důvod k obžalobě, pokud nebude sjednaná náprava. Víme však, že krize není jen vinou jedné strany. Sociální nauka Církve odsoudila jednoznačně obě mylná řešení. Nechce nic slyšet ani o kapitalistickém ani o socialistickém světovém názoru. Přinesl socialismus zlepšení postavení pracujících tříd? Přiznáváme, že upozorňoval na potřebu rychlé pomoci. Abychom však zůstali věrni

předtím, natm spíše říci, že toto upozornění na potřebu rychlé pomoci a prostředky jež poskytoval socialismus byly nedostačující, a že by takto nemocná společnost musela dříve či později podlehnout. Marxismus se podobá někomu, kdo uměle prodlužuje nemoc pacientovi a socialismus pak v nejlepším případě tomu, kdo oddaluje jeho smrt. V podstatě jim však oběma záleží na nemoci nemocného, nikoli na jeho zdraví.

Vím, v čem záleží příčina tohoto omylu. Socialismus se dosud nevěkl materialismu, který je vlastní příčinou nemoci. Rozdíl mezi kapitalismem a socialismem je pouze ten, že kapitalismus nemoc způsobil a socialismus ji všemi prostředky zhoršuje. Socialismus je smar, který jedná "ex mala fide", se zlým a špatným umyslem a nelze jej nikdy okrášlit domnělými zásluhami, nebo zmírněním přivést k rozumu. Viděli jsme makavé ukázky této grobnarvni v událostech, které přivodily naša druhé národní neštěstí. Vím, že socialismus již dávno opustil horké hlavy našich lidí v době první republiky. Po skončení války šlo především o pomoc všem, kteří trpěli, nikoli o zachraňování mylných politických názorů. Leč v zájmu uchvatitelů moci bylo vytvořit revolučního socialistického ducha a probudit dávno dřímající třídní smýšlení. Materiálu bylo dost, neboť socialismus je mistrným tvůrcem v přetváření hmotné bídě na horší bídu duchovní. Dle zásady, že chuť roste s jídlem, bylo hoze po první sousto k vytvoření hladu nespavedlivým zábozem německého majetku v pohraničí. Když se p ostředek neminul účinkem, pak se přidalo další sousto: znárodnění průmyslu a další zhoubné zásahy do hospodářského života nemocného dosud národa. Není třeba rozvádět skutečnosti známé ze zkušenosti všech, kteří na vlastní oči vidí osudné důsledky těchto zásahů. Vím, že socialismus si nechce přiznat, že v základním principu je dítětem svého liberalistického otce, a že v materialismu si v ničem nezadá před hlasateli liberalistického a kapitalistického pokroku. Slyšeli jsme na vlastní uši honosné chvaseání sovětských propagandistů o pokroku traktorů a knojiv, chvastání, jež jen prozrazovalo duchovní prázdnotu zmateriálovane kultury, která nemůže pomoci člověku protože pomáhá jen stroji a mrtvé přírodě a nemá co by řekla na palčivé obžaly milionů zijících a citících bytostí.

Marxismus a socialismus nemůže sjednat nápravu v sociálních otázkách, pokud zůstane socialismem a marxismem. Žádný směr dosud netvořil z toho, včem se opravil neb v čem polevil ve svých zásadních názorech, nýbrž vždy ze svých základních názorů neb omylů. Základním omylem socialismu je hmotářství, které odporuje všem nadpřirozeným a přirozeným lidským hodnotám, a proto byl jednoznačně a neodvolatelně Církví odsouzen. Církev ve své sociální nauce neslibuje okamžitou nápravu, jak činí nositelé opačných ideí, má však dokonalou a soustavnou doktrínu, která jedná může sjednatí nápravu, protože respektuje především ducha a vychází z nitra člověka. Dnes bude vždy menší počet příslušníků dělnické třídy, kteří věří na spasitelné sliby marxismu. Dělníci ve své v šině na své vlastní kůži poznali příliš makavě, že marxismus není jejich přítelem. Zůstane však velkou mravní povinností těch, kteří patří k vedoucí vrstvě národa a dosud koketují se zhoubným omylem marxismu aby prohlédli a opustili cestu, jež není cestou nápravy, nýbrž prodlužováním nemoci a oddalováním života národa.

K Y T I Č K A N A H R O B R A D Y

S. Ghelfand

Vracino-li se znovu k tak zvané Radě svobodného Česko-lovenska, ačkoliv se rozpadla již před šesti měsíci, je to jen proto, abych trochu provětrali naše emigrantské ovzduší přiotrávené mírně záhnívající mrtvolou bývalého washingtonského tělesa. Když se v únoru 1949 ustavila t.zv. Rada se svým předsednictvem, výborem a plenem, bylo mnohým emigrantům již tehdy jasné, že jde jen o mrtvorozené děcko; avšak většina čs.exilu myslila tenkrát jinak, protože i tu, jako tolikrát v životě lidském přání bylo otcem myšlenky. Exil totiž myslel, že je lépe něco než nic, a že se snad profesionální politikové ponaučili z dřívějších chyb a že se také příště zařídí podle toho. Je až s podivem, jak dovedou naši lidé odpouštět zkrachovaným politikům jejich dřívější chyby, ba i zločiny. Bylo by ovšem nespravedlivé, požadovati od politiků, aby měli neomylný dar jasnozřivosti. Politik nemusí být prorokem, musí ale být mužem, t.j.musí umět přiznat chyby, jež napáchal. Je vůbec těžko určit v pozitivních pojmech, co patří k atributům opravdového politika, spíše můžeme stanovit víceméně přesně, co nesmí činit opravdový politik, a nakonec přijdeme k stručnému závěru, že politik nesmí být ničemou. Toť vlastně všechno, co tady v exilu požadujeme od lidí, kteří dávají veřejně najevo svůj zájem o to, aby se stali národním správcem čs.politické emigrace. Ale to je také krajní meze tolerance a měkkosrdečnosti exilu vůči politikům. Nám už nestačí všelijaká tajuplná mrkání levým okem, že se prý ten a ten dobře zná s Američany a že to tedy bez něho nepůjde. Neboť, kdo jde za politickými ničenami v naději, že si tím získá Američany, nakonec Američany ztratí, ale ničemu se již nezobaví.

Ti emigranty, kteří byli již od prvních počátků t.zv.Rady přesvědčeni o její životaneschopnosti, měli k tomu dostatečné důvody. Každá společenská organizace musí mít svůj cíl a vedení, jež usiluje o uskutečnění tohoto cíle. T.zv.Rada sice měla vedení, neměla však svého organizačního cíle. Vyhlásila ovšem odboj proti dnešnímu komunistickému režimu doma, cíli se zavázala před emigrací a celým světem, že neustane, pokud nebudou odstraněny Gottwaldové a Čepičkové z vlády v ČSR. Ale co dále? Není to žádná teoretická otázka, jejíž řešení by se mohlo ponechat na dobu tak přibližně kol r.1980, než se poměry jaksi zkonsolidují a členové Rady coby budoucí ministři propadnou ježen po druhém senilní demenci. Vždyť po vyhnání Gottwaldů a Čepičků najdeme doma důsledně provedené společenské vlastnictví výrobních zdrojů, továren, dílen, hrází, strojních zařízení, materiálu a surovin; najdeme jednotné školství v rukou všemocného státu; najdeme rozsáhlý aparát státních úředníků monopólně řídících výživu, výrobu, vzdělání, sport, všechnu národní práci, povolání každého jedince, pracovní normy, rady a životní standart; najdeme tam tisíce sedláků, j. jině byly jejich rodné grunty ukradeny státem, tisíce živnostníků a řemeslníků, jině byly násilím odebrány jejich dílny se zařízením, tisíce úředníků, advokátů, lékařů, které stát oloupil o ordi-

nqce a kanceláře, jež pak obsadili režimní darebáci. Jedím sloven
nejdeme tam socialistický řád, a budeme pak musiti, ihned v prv-
ních minutách po osvobození, zaujati jasné stanovisko v otázce -
kam s tímto socialistickým řádem?

Bývalá t.zv.Rada byla života neschopná právě proto, že nemoh-
la nikterak řešiti tyto otázky. Socialistická část t.zv.Rady ji
řešiti nechtěla, jelikož souhlasila s faktem socialisace, a neso-
sialistická část byla zase příliš zbabělou, než aby si vynutila
byť i její projednávání. Všichni pak svorně nalhávali emigraci do
kapsy, že si prý to národ rozhodne až doma. Avšak všichni by chtě-
li vládnouti národu už tady v emigraci. Programem a účelem bývalé
t.zv. Rady se stalo především zajištění fešáckého exilu pro sebe
a příznivce, a pak přiměřená distribuce budoucích ministerských a
jiných křesel, o kterážto křesla se páni radní začali ihned rváti
mezi sebou, jako psi o kost, nikterak nečekající, až si národ do-
ma rozhodne o jejich ministerské způsobilosti. Tato politické džungle
s jejím zvláštním bojem všech proti všem trvala po celé dva
roky a skončila tak, jak ani nemohla jinak skončiti, t.j.zánikem
washingtonského sboru. Ať nikdo nevypravuje báchorky o tom, že pří-
činou rozpadu t.zv. Rady byly nějaké ideové rozpory; rozpory tu
byly, ale nikoliv ideové. Celá věc byla v tom, že se pan Petr Zenkl
nechtěl vzdáti předsednictva t.zv. Rady, ačkoliv většina výboru mu
vyslovila nedůvěru. A proč se nechtěl pan Zenkl vzdáti předsednic-
kého místa? Inu proto, že předseda R.S.Č., to přece znamená budou-
cí prezident ČSR, a to by pan Zenkl jaksi docela rád. A proč byl
postaven pan Petr Zenkl včelo R.S.Č., ačkoliv již jako Gottwaldův ná-
městek rozhodně nepatřil včelo 3. oboje. Ale prostě proto, že pa-
na Zenkla měl moc rád bývalý americký vyslanec v Praze Mr Stein-
hardt, který se těšil značnému vlivu v USA. A proto také všich-
ni členové t.zv.Rady, a to z předsednictva, výboru a po celém svě-
tě roztroušeného plenu pana Zenkla milovali a klaněli se mu.
A proč se tedy najednou stal pan Petr Zenkl nepřijatelným coby
předseda? Poněvadž mezi tím Mr Steinhardt odešel z tohoto světa,
a ježto mezitím disponující velkými penězi soukromý spolek Natio-
nal Committee for a Free Europe začal míti moc rád pana Ferdinanda
Peroutku; tím ovšem zanikl původní důvod k předsednictví pana
Zenkla, ale naproti tomu vznikl vážný důvod k tomu, aby se před-
sedou R.S.Č. a tudíž i prezidentem ČSR stal pan Ferdinand Peroutka.
Pan Peroutka pak mluvil ve výboru t.zv.Rady velmi hezky o demokra-
cii a hu anitních ideálech, kteréžto ideály, ač nemají nic spo-
lečného s t.zv.Radou, hodily se výborně panu Peroutkovi do kůže.
A pak nastalo tříbení duchů v R.S.Č.: kdyby totiž byl zůstal pan
Zenkl i nadále předsedou t.zv.Rady, pak by největší čáku na mi-
nisterské předsednictví měl pan Hubert Ripka, a ministry by pak
byli věrní zenklovci - Stránský, Dieška, Klínek a spol. Starý
soudruh se ovšem moudře přidal k Zenklovi, neboť se přece nemohl
odvážiti konkurence s panem Peroutkou, kdežto pan Zenklovi by
přece jen mohl sem a tam hoditi nějaký ten klacek pod nohy a stá-
ti se snad sám jednoho dne předsedou R.S.Č. a tudíž i prezidentem ČSR.
Značnou duševní činnost vyvíjí také páni radní z druhého břehu,
protože v sázce tu jsou, když už ne zřejmý národ, tak zcela určitě

měsíční platy z Free Europe a budoucí ministerská křesla. Občas se v lůně některé z obou skupin bývalé t.zv. Rady odehrává roční trágedie, když nějaký ten Jidášek přeběhne z jednoho tábora do druhého, pochopitelně za doprovodu dojímavých řečí o svobodě a demokracii, jinak se v obou táborech již ustálil proces mírného politického zahrívání. Pan Ferdinand Peroutka však nelenil a vybudoval si pro sebe, za blahovolného souhlasu obou skupin, presidentskou tvrz ve mnichovském čs.rozhlasu, a to z komunistů, titoistů a narxovrtičivostí včetně kolaborantů. Nebyl to nikterak obtížný problém, ježto pan Ferdinand Peroutka tmelil komunisty s vrtičivostí včetně kolaborantů vydatným tmelem z rohu hojnosti National Committee for a Free Europe...

Víme předem, že někteří zainteresovaní páni budou hystericky vykřikovat, že pry kritikuje destruktivně a pod. Dosti, pánové! Neexistuje žádná konstruktivní či destruktivní kritika, jako neexistuje kritika kulatá a hranatá, nýbrž jen kritika spravedlivá a nespravedlivá. Zrcadlo nemůže za to, že je obličej křivý. Voláme však k těm členům "sedmnáctky", kteří ještě nejsou zatíženi přísluhováním komunistům a socialistům: Odejděte ze sociálkošišácké Rady! Nedejte vzniknouti podezření, že svou tichou účastí záměrně podporujete nový socialistický komplot proti národu! Ponozte vybudovati demokratické ústředí třetího národního odbpje! Neváhejte a jednejte - pokud ještě není pozdě.

MINISTR

Ministr obchodu
uzavřel dohodu,
dodával kanony
ruskému národu.

Potrava pro děla
vynáší valice:
dušičkám hrobečky,
ministru posice.

Ministr v exilu
dělá dál kšeftičky,
proti svým kanonům
nabízí dušičky.

Domů se jedenkrát
ministr navrátí,
národ mu za všecko
s ouroky zaplatí.

Stanislav Brzo

"Československá zahraniční politika se musí cele opírat o zásadu - nikdy bez Sovětského svazu, nikdy proti Sovětskému svazu, vždy pevně s ním po boku." /Dr Petr Zenkl v Prozatímním Národním shromáždění 14. listopadu 1945/.

D I A L E K T I C K Ý M A T E R I A L I S M U S

/Pokračování/

- sg - Zdůraznili jsme, že učení o vykořisťovatelském původu podnikatelského zisku je pilířem a svorníkem celé marxistické nauky. Marxismus říká toto: V soudobé společnosti existují nesmiřitelné protiklady, najedné straně třída podnikatelů, kapitalisté - majitelé půdy, továren, dílen, strojů atd., a na druhé straně třída námezdních pracovníků, proletáři, kteří nemají na prodej než svou pracovní sílu. Tyto dvě třídy bojují proti sobě a tento boj neustane, pokud budou výrobní prostředky v rukou soukromých podnikatelů. ~~Žádné sociální zákonodárství nemůže docílit smíru mezi~~ oběma bojujícími třídami, vždy bude proletariát vynahat všemi prostředky včetně generální stávky a ozbrojeného povstání se spoletnění výrobních prostředků a odstranění soukromé iniciativy. Příčina tohoto nesmiřitelného postoje proletariátu, jakož i navyhnutelnosti přechodu socialistického řádu tkví v tom, že každé soukromé podnikání je založeno na vykořisťování námezdních pracovníků. Soukromopodniky prosperují a vzrůstají jen díky tomu, že hodnota toho, co dělník vyrobí sám nebo s pomocí stroje, je větší než to, co dostává ve formě mzdy jako protihodnotu za svůj pracovní výkon. ~~Není to osobní vinou majitele podniku, poněvadž~~ ve společnosti, kde jedni poskytují výrobní prostředky a jiní svou pracovní sílu, čili ve společnosti kapitalistické, není ani jinak možná výroba statků a služeb, tedy a i moderní civilisace, bez vykořisťování dělnické třídy. Toto vykořisťování je podstatným znakem kapitalistické společnosti a je také hlubokou příčinou nesmiřitelného třídního boje mezi dělníky a kapitalisty. To-lik Marx.

Každé masové hnutí musí mít svůj pathos a silné pohnutky. Všechno, co jsme dosud poznali o marxismu, nebylo nekteřak pathetické. Materialismus, atheismus, učení o samovolném vzniku života, to všechno není s to, rozvítit vášně milionů lidských bytostí. Avšak učení o společenských protikladech znamená podnět k nenávisti, a nenávist vždy byla silnou pohnutkou k masovým hnutím. Společenské protiklady, třídní boje a třídní nenávist, to znamená, že ten, kdo patří k vrstvě námezdních pracovníků, je již svou sociální příslušností odsouzen k nenávisti vůči svému zaměstnavateli, je přímo povinen ho nenávidět, v opačném případě je "třídním přeběhlíkem" a "zrádce". Proto také gálal Marx vztekle těm, kteří usilovali o sociální reformu v rámci soukromého podnikání, proto také Lenin, Plechanov, Luxemburgová a Bebel dštili oheň a síru na ty, kteří by i jen malounko zpochybovali o vykořisťovatelském původu podnikatelského zisku.

A skutečně, - když nemá Marx pravdu, a zisk majitele výrobních prostředků může vzniknout bez vykořisťování, pak je ovšem se socialismem anen. Neboť potom nemusí podnikatel vykořisťovat svého zaměstnance, nýbrž se může s ním spravedlivě vyrovnat. Pak ovšem ani dělník nemá důvodu k nesmiřitelné nenávisti vůči svému zaměstnavateli, a nemá potom ani důvodu k tomu, aby toužil po sespoletnění jeho majetku sloužícího výrobě. Celá stavba socialismu

by se pak rozsypala jako domeček z karet, jeikož nabyly by tu citové a pathetické prvky pro organisovanou přípravu socialistické revoluce. Však také na př. severoamerický dělník nechce nic slyšeti o komunismu, socialismu a znárodnování, a vysněje se do očí každému, kdo mu začne vykládat marxistické teorie a dokazovat mu, že patří k vykořisťované třídě. Takový americký dělník pošle marxistického agitpropa ke všem čertům i s jeho teorií společenských protikladů; Konečně i sám Lenin musil doznati se zármutkem, že americké dělnictvo je pro věc socialismu naprosto ztraceno.

V marxově učení o vykořisťování dělníků kapitalisty tkví také celé tajemství úžasné průbojnosti komunistického hnutí. Je základem, na němž spočívá veškerá komunistická politika. Košický vládní program a presidentské dekrety o znárodnování byly triumfem marxismu, ponevadž vycházely ze zásady, že soukromé podniky vykořisťují své zaměstnance, menší méně, větší více. Proto se také u nás začlo se znárodnováním podniků od 500 zaměstnanců výše, pak se již ovšem znárodnovalo všechno, nač si vzpomělo ÚRO a závodní rady. A zůstane navždy hanbou, že také nenarxistické a nesocialistické strany daly svůj nadšený souhlas k onomu marxistickému znárodnování a ještě větší hanbou je, že také exiloví representanti oněch nenarxistických a nesocialistických stran drží se onoho košického programu a marxistických dekretů zuby nehty a zřejmě hodlají i nadále setrvati na započaté cestě hlouposti a zločinů... Chceme nyní postupně vyložití marxovu hospodářskou doktrinu tak, jako ji formuloval autor "Kapitálu", a to klidně a objektivně. Neboť nejde o nic jiného, než o zájmy pravdy. Jestliže tvrzení Marxovo odpovídá skutečnosti, a vykořisťování člověka člověkem je nevyhnutelné tam, kde existuje soukromé podnikání pak by věru bylo těžko právě nám křesťanům obhajovati sokronohospodářský řád. Jde tedy také o otázku svědomí.

Marxova nauka o hodnotě a nadhodnotě

1/ Základní stanovisko Marxovo:

Bohatství společnosti, ve které soukromé podniky vyrábějí, aby prodávaly, spočívá v nesmírné zásobě rozmanitého zboží. Každé zboží je základním prvkem bohatství společnosti, musí proto analyza bohatství začítí rozborem pojmů "zboží".

Co je zboží? Především je to věc, která je určena nikoliv pto toho, kdo tuto věc vyrobil, nýbrž pro trh, t.j. aby byla někomu prodána čili směněna za peníze. Peníze však slouží především k tomu, aby se za ně něco koupilo; můžeme tedy pro zjednodušení naší analýsy přijmouti, že se zboží vlastně směňuje za jiné zboží. Prodáván-li tedy své zboží, znamená to, že je někdo jiný potřebuje, a že může ukojiti nějakou lidskou potřebu. Každé zboží, na př. železo, pšenice, papír, ukájí lidské potřeby různým způsobem. Říkáme, že železo, pšenice, papír, má užitnou hodnotu.

Když však směňujeme na př. železo za pšenici, tu nám nestačí samotný pojem užitné hodnoty, nýbrž se vždy tážeme: kolik kg železa je třeba dátí za kolik kg pšenice? Při směně dvou druhů zboží objevuje se tedy nový činitel - množství. Můžeme to vyjádřiti třeba takto: a kg železa se rovná b kg pšenice. Co znamená tato rovnice?

znamená to, že x a y kg železa a y a x kg pšenice tkví něco společného, nějaká třetí věc, která sama o sobě není ani železem, ani pšenicí. Jaké vlastnosti má ona společná věc?

Toto společné zřejmě není přírodní vlastností, jako tvar, váha nebo chemické složení dotyčných druhů zboží. Tuto společnou věc nazýváme smínnou hodnotou, je to prostě poměr, ve kterém se jedno zboží směňuje za druhé. Smínná hodnota vyjádřená v penězích, je tržní cena. Jelikož však smínná hodnota nemá svůj původem fyzikální, geometrické nebo chemické vlastnosti zboží, nzbývá než jedna společná vlastnost: každé zboží je produktem lidské práce. Lidská práce je tedy původcem smínné hodnoty, čili při směně určitého množství jednoho zboží za druhé porovnáváme vzájemné množství lidské práce, které bylo použito pro výrobu obou zboží.

Předběžná poznámka:

Učení Marxovo o původu smínné hodnoty je sofismou, jelikož je založeno na porušení elementárních pravidel logiky. Marx říká:

1/ směna dvou druhů zboží dokazuje, že obě mají něco společného mezi sebou, 2/ to společné nemůže být vlastností fyzikální nebo chemickou; 3/ závěr: společným je to, že oba druhy zboží, jsou produktem lidské práce a nic jiného. Kde je tedy logika?

Víme ovšem ze zkušenosti, že každý druh zboží má své speciální vlastnosti fyzikální a pod. To je pravda. Avšak z toho ještě nevyplývá logicky, že když každý druh zboží má své speciální vlastnosti, pak to společné co mají mezi sebou, je pouze lidská práce. To by musil Marx a jeho škola nejprve dokázat, avšak o tom ne-najdeme důkazů v celé marxistické literatuře. Pro Marxe je to prostě axioma, který důkazů nepotřebuje. Můžeme však stejným právem tvrdit, že to společné, co mají různé druhy zboží, je jejich vlastnost být užitečné a že tedy při směně porovnáváme užitečnost zboží a nikoliv množství práce použité při výrobě. Na př. "výroba" hovězího bifteku vyžaduje si právě tolik práce, jako výroba třeba plítek ze stejného kusu, přesto však pokládáme za zcela normální, když řezník požaduje za biftek vyšší cenu než za plíčky. Mohli bychom dále stejným právem říci; 1. směna dvou druhů zboží dokazuje, že mají něco společného, 2/ to společné nemůže být vlastností fyzikální atd; 3/ tedy, společným je to, že obě zboží jsou užitečná. Nebo třeba také: 3/ tedy, společným je to, že o oba druhy zboží jsou soukromým majetkem. A tak dále do nekonečna, protože těchto společných vlastností různých druhů zboží existuje celá spousta, a nikoliv jen to, že jsou produktem lidské práce.

Marx proto přijal jako axiom strou thési Adama Smitha a Davida Ricarda o tom že smínná hodnota zboží je určena množstvím práce vtělené ve zboží. Avšak každý nepředpojatý člověk musí objektivně přiznat, že argumentace, které užívá Marx na podepření této these, je čirým sofismem. / Pokračování /

V A R U J T !

Jedné věci velice má se děsí leb:
aby Mistři košičtí neušili Cheb.

Stanislav Brzo.

A K T U A L I T Y A P O Z N Á M K Y

Bevanovo nas a Stalinovy kanony

Vrchní velitel branných sil mocností Atlantického paktu generál D. Eisenhower navštívil v první polovině t.m. Londýn, aby se na místě oboznámil s obrannými opatřeními Velké Británie. Generál Eisenhower projevil otevřeně svou nespokojenost s pomalým postupem byrokratické machinerie pověřené technickou přípravou obrany západní Evropy, kde stále chybí koordinovanost obranného usilí účastnících zemí. Nebyl na př. uskutečněn ani plán vzdušné obrany, nejsou stavěny nové aerodromy, jako bylo ujednáno, a dosud neexistuje branná moc, jež by mohla čelit event. invasi z Východu. Stáby se dosud ani nedohodly o znovu vyzbrojení západního Německa, jemuž sice bylo přiznáno právo na několik divízi, avšak Francie žádá, aby německé branné jednotky měly jen šest až deset tisíc mužů, kdežto Němci požadují, aby jejich jednotky měly normální stav - asi osm set tisíc mužů. Němci dále ne-souhlasí s tím aby bylo Německo pokládáno Západem jen za naněvrovací prostor, nýbrž důrazně žádají, aby Německo bylo účinně hájeno proti Rudé armádě.

Otázka zapojení Řecka a Turecka do obranného paktu Atlantických mocností byla až do poslední chvíle na mrtvém bodě, jelikož britská socialistická vláda trvala na svém odmítavém stanovisku. Příčinou tohoto odmítavého postoje byla obava, že by snad Sovětský svaz mohl spatřovati v zapojení Řecka a Turecka do Atlantického paktu válečnou provokaci, poněvadž by potom event. americké letecké báse v Turecku ohrožovaly bezprostředně petrolejová pole v oblasti Baku. Tato námitka byla ovšem velmi slabou po logické stránce a byla také velmi nebezpečnou pro celý obranný systém Blízkého Východu. Byla rovněž velmi zrádnou právě se strany labouristické vlády, které ulavila otevřeně o event. použití mocenských prostředků v perském Abadanu kvůli znárodnění petrolejářské společnosti Anglo-Iranian, ačkoliv byla si dobře vědoma toho, že by to mělo vzápětí okamžitou invasi sovětských vojsk do Persie, a při tom by právě Turecko padlo první obětí této sovětské invase, protože by se Rudá armáda octla na jižní hranici Turecka v Kurdistanu. Turecko nabízelo Atlantickému obrannému paktu 25 výborných divízi, jejichž vysokou vojenskou hodnotu dokazaly turecké oddíly bojující na Koreji, kde vzbudily zaslouženou obdiv a respekt. Pro odpor britské socialistické vlády nemohlo být Turecko ani Řecko přijato do Atlantického paktu, což působilo depresivně na veřejné mínění v těchto zemích, a začínalo již se tam vznášati hnutí pro uzavření paktu o neútočení se Sovětským Svazem. Nyní však povolila britská socialistická vláda na nátlak severoamerických cítilů a konečně dala svůj souhlas pro přijetí Řecka a Turecka do obranného paktu Atlantických mocností...

Obavy gen. Eisenhowera o neexistence obranných opatření atlantických zemí nalézají své potvrzení v některých okolnostech politických a psychologických, zejména v anglickém životě, kde stále více vyvstává nebezpečí defaitismu a neutralismu. Britský soudruh A. Bevan již pustil do oběhu heslo "náslo místo kanonů"! A činí tak odpovědným za dnešní bídu v Anglii nikoliv zkracho-